

Biometāna ražošanas un piegādes sistēmas atbalsta mehānismi

Nozīmīgākie vietējie energoresursi Latvijā ir koksnes biomasa un hidroenerģija. 2012. gadā aptuveni vienu trešdaļu no kopējā enerģijas patēriņa nodrošināja ar vietējiem energoresursiem (tajā skaitā ar biogāzi). Kaut arī Latvijā atjaunojamo energoresursu īpatsvars kopējā enerģijas patēriņā ir samērā augsts, ir izvirzīts mērķis palielināt atjaunojamo energoresursu īpatsvaru kopējā enerģijas galapatēriņā un samazināt enerģijas importu, jo Latvija joprojām ir ļoti atkarīga no dabasgāzes piegādes no Krievijas.

Biometāns (līdz dabasgāzes kvalitātei attīrīta biogāze) ir labi pārvaldāms enerģijas avots. To var ievadīt tieši dabasgāzes tīklā, uzglabāt, izplatīt un lietot tāpat kā dabasgāzi. Līdz ar to, biometāns tiek uzskatīts par vienu no vērtīgākajiem atjaunojamajiem dabasgāzes aizvietoņiem. Tomēr galvenais šķērslis biometāna ievadīšanai dabasgāzes tīklā ir biogāzes ražošanas, attīrīšanas un infrastruktūras izveides izmaksas - lai biometāna cena būtu konkurētspējīga ar dabasgāzes cenu, biometāna ražošanai ir nepieciešams finansiālais atbalsts. Šobrīd Latvijā ir pārtraukts atbalsts jaunām biogāzes ražotnēm, līdz ar to izraisot nozares stagnāciju. Bet, ņemot vērā to, ka biometāna rūpniecība ir lielā mērā atkarīga no subsīdijām, stabilam normatīvo aktu ietvaram ar pietiekamu finansiālu atbalstu ir ļoti liela nozīme.

Energoapgādes sistēmu attīstības un enerģētikas politikas plānošana ir sarežģīta, jo sistēmu ietekmē daudzi faktori. Pētījuma mērķis bija aprēķināt biometāna ražošanas un piegādes sistēmai nepieciešamo subsīdiju apjomu un izveidot piemērotas atbalsta sistēmas modeli. Modelēšanas galvenais izpētes jautājums ir – kā nodrošināt vēlamu biometāna ražošanas pieauguma dinamiku, nepārsniedzot paredzēto finansiālo atbalsta apjomu? Tādejādi izveidotais modelis ir politikas dizaina instruments, kas nosaka parametrus un to vērtības, kas politikas veidotājiem ir jāņem vērā, lai izveidotu ilgtspējīgu biometāna (un arī citu atjaunojamo energoresursu tehnoloģiju) atbalsta politiku.

Pētījuma rezultātā secināts, ka biometāna ražošanai un piegādei nepieciešamais subsīdiju atbalsts ir aptuveni 68 EUR/MWh. Vēlamākais atbalsta mehānisma scenārijs būtu ar nosacījumiem, ja investīcijām atvēlētais laika posms būtu 2 gadi, atbalsta maksājumu perioda ilgums būtu vismaz 15 gadi vai vairāk, un kopējā atbalsta maksimālais apjoms, ja tas ir iespējams, katru gadu tiktu palielināts. Risku novērtējuma rezultāti apliecina, ka izstrādātā atbalsta mehānisma modeļa sistēmai ir samērā augsts noturīgums, tāpēc ar modeļa palīdzību iegūtos rezultātus var uzskatīt par ticamiem un izstrādāto modeli – par piemērojamu biometāna piegādes atbalsta mehānisma izveidē un analīzē.

Dabasgāzi aizstājot ar biometānu, tiek samazināta enerģētikas oglekļietilpība, līdz ar samazinās ietekme uz klimata mainību, kā arī tiek palielināts atjaunojamo energoresursu īpatsvars, samazināta atkarība no energoresursu importa, palielināts energoapgādes pašnodrošinājums un drošība, kā arī tiek nodrošināts darba vietu pieaugums.